

УДК 349.6.001.32

І. І. Каракаш

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. У ході суспільного розвитку держава активно здійснює свої правотворчі функції, в результаті чого приймається велика кількість різноманітних нормативно-правових актів з регулювання широкого кола суспільних відносин. Формування системи законодавства як ефективного інструментарію регулювання суспільних відносин відбувається в результаті діяльності органів державної влади шляхом не лише прийняття законодавчих актів, а й застосування відповідних форм їх упорядкування.

Мета статті – розглянути нагальні питання систематизації сучасного екологічного законодавства України шляхом проведення його кодифікації; проаналізувати погляди провідних українських учених-юристів і вимоги законодавства до проведення такої кодифікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метою систематизації законодавства є досягнення її чіткої та узгодженої структурованості, яка б забезпечувала повноту, доступність і зручність у користуванні наявним нормативним матеріалом, розміщення нормативно-правових актів за ієрархічним станом та іншими ознаками у відповідні книги та їх частини, розділи й рубрики, тобто проведення упорядкування законодавства за обраними ознаками. У внутрішньому аспекті систематизація законодавства спрямована на досягнення узгодженості між правовими актами та їх нормами, тобто на усунення протиріч, колізій і прогалин у праві. Безумовно, систематизоване законодавство полегшує пошук нормативних актів, підвищує рівень їх використання і є умовою ефективного виконання встановлених вимог. У зазначеному аспекті прийнято говорити про зовнішню систематизацію законодавчих актів.

Загальній теорії права відомі такі основні форми систематизації нормативно-правових актів: інкорпорація, консолідація й кодифікація [1]. Для систематизації екологічного законодавства характерними є інкорпорація та кодифікація. При цьому вони використовуються з метою не лише впорядкування чинних нормативно-правових актів, а й визначення потреб у подальшому розробленні та прийнятті першочергових законів і перспективних правових актів [2].

Інкорпорація екологічного законодавства заснована на поєднанні й розміщенні законів та інших нормативно-правових актів або їх окремих розділів чи витягів з них стосовно охорони довкілля без зміни їх змісту у відповідних збірниках у визначеному порядку, де кожний із таких актів зберігає своє самостійне юридичне значення. У правовій літературі виділяють офіційну й неофіційну інкорпорацію. Прикладом офіційної інкорпорації екологічного законодавства є розміщення законодавчих актів з охорони довкілля під відповідною рубрикою в багатотомному Збірнику Законів України. Неофіційна інкорпорація екологічного законодавства

має місце в підготовці та виданні відповідними міністерствами й відомствами, науковими установами та навчальними закладами зібрань законодавства з охорони довкілля за певним змістовим спрямуванням з розташуванням в алфавітному, предметному чи хронологічному порядку. Інкорпорація актів екологічного законодавства сьогодні нерідко здійснюється також у формі видання коментарів, тематичних довідників, публікації окремих законів з постатейними матеріалами й інших природоохоронних правових актів.

Консолідації як форма систематизації екологічного законодавства впроваджується у вигляді об'єднання нормативних актів у єдиний акт без зміни їх змісту, де кожний з об'єднаних правових актів втрачає своє самостійне юридичне значення. При цьому нормативні акти мають об'єднуються за ознаками їх належності до одного виду чи сфери діяльності (охорона природного середовища, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки). Результатом консолідації є створення нового правового акта, проте правотворчій практиці екологічного законодавства такі акти не відомі. Одночасно варто зауважити, що застосування і здійснення консолідації сучасного мало впорядкованого стану екологічного законодавства може забезпечити певний «компромісний» підхід до його систематизації.

Кодифікація актів екологічного законодавства полягає в об'єднанні нормативно-правових актів у єдиний, логічно цілісний акт зі зміною їх змісту. У процесі кодифікації природоохоронного законодавства мають усуватися застарілі правові акти і протиріччя в них, створюватися нові правила поведінки, забезпечуватися їх узгодженість між собою, досягатися логічна послідовність у правовому регулюванні суспільних відносин щодо навколишнього середовища тощо. Кодифікація як форма систематизації екологічного законодавства має забезпечувати розроблення і прийняття нових законів. До них можна зарахувати, наприклад, закони про екологічне страхування, про континентальний шельф, про резервування нетипових природних ландшафтів та об'єктів, про екологічну освіту й екологічне виховання, а також унесення змін до чинних Законів України: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря» – та інших законодавчих актів.

Зазначений напрям кодифікації передбачає підготовку проектів законів про рекреаційні території, природні лікувально-оздоровчі об'єкти, території та об'єкти з особливими умовами природокористування; розроблення проектів урядових нормативно-правових актів, наприклад, Правил відшкодування збитків, заповідяних порушеннями екологічного законодавства, Положення про екологічний контроль, Порядку здійснення екологічного ліцензування, Положення про сертифікацію екологічно небезпечної продукції, Умови і порядок економічного стимулювання, забезпечення хорони, раціонального використання і своєчасне відтворення лісів тощо. Крім цього, існує необхідність у прийнятті урядом низки нормативних актів з метою врегулювання питань соціального захисту населення, забезпечення фінансування робіт з будівництва, реконструкції та експлуатації об'єктів, що використовуються в зонах навколо діючих атомних електростанцій. Відповідно до вимог чинного законодавства й з метою реалізації громадянами та їхніми об'єднан-

нями права на участь у формуванні політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки, актуальним є введення в дію Положення про громадські слухання щодо використання ядерної енергії та радіаційної безпеки тощо.

До цього напряму варто зарахувати також розроблення й затвердження нормативно-правових актів відповідними міністерствами і відомствами, а саме: Правил вилучення об'єктів тваринного світу з природного середовища у наукових, культурно-освітніх, виховних і естетичних цілях; Правил користування тваринами з метою одержання продуктів їх життєдіяльності; Правил утримування, розведення, використання й охорони диких тварин у неволі чи напіввільних умовах; Правил добування рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин для розведення у штучно створених умовах і науково-дослідних цілях; Правил увезення в Україну й вивезення за її межі об'єктів тваринного світу тощо. Суттєвого оновлення мають зазнати законодавчі акти, що регламентують здійснення підприємницької, інвестиційної, інноваційної, науково-технічної діяльності, розвиток транспорту, зв'язок та інші види діяльності, що впливають на стан довкілля, використання природних об'єктів і їх ресурсів, забезпечення екологічної безпеки тощо. Без проведення кодифікації всієї системи екологічного законодавства навряд чи є можливим якісне розроблення, прийняття й введення в дію зазначених та інших нормативно-правових актів у сфері охорони довкілля.

Проте в українській еколого-правовій науці загалом і серед окремих учених-юристів немає єдності думок і наукових поглядів щодо систематизації сучасного екологічного законодавства шляхом його кодифікації. Незважаючи на вдалу організацію і проведення за останнє десятиліття декількох визнаних заходів із цієї проблематики у формі науково-практичних конференцій, «круглих столів», наукових симпозіумів і проблемних семінарів [3], немає суттєвого просування ідеї систематизації екологічного законодавства у формі його кодифікації.

На думку визнаного й авторитетного українського вченого, академіка НАН України, професора Ю.С. Шемшученка, необхідність проведення нової кодифікації екологічного законодавства України зумовлена тим, що Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» прийнятий ще за радянських часів і вже істотно застарів. Він побудований на тогочасних концептуальних засадах і не забезпечує системної екологізації всіх сфер суспільного життя. Новий етап кодифікації екологічного законодавства України пов'язаний не тільки зі змістом відповідного процесу, а й із формою майбутнього системоутворювального акта. Таким актом має стати Екологічний кодекс України. На його думку, це відповідає й сучасним європейським тенденціям [4], наприклад, Кодекс з охорони навколишнього середовища або Екологічний кодекс (Code de l'Environnement) 2000 року [5].

Розглядаючи основні етапи розвитку екологічного законодавства, професор В.В. Костицький, якого можна зарахувати до початківців постановки цієї проблеми, вважає розроблення і прийняття Екологічного кодексу України необхідною основою екологічного права [6]. Такий акт, на його думку, має зберегти все позитивне, що напрацьовано в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» як базового, системоутворювального акта екологічного законодавства. Екологічний кодекс, за твердженням дослідника, має «спри-

яти кращому структуруванню чинного екологічного законодавства, наданню йому більш логічно завершеної форми, ліквідації повторів, протиріч і неузгодженостей» [7].

Концептуально-методологічні засади розроблення Екологічного кодексу України спостерігаються в наукових працях академіка НАПрН України, професора В.І. Андрейцева, який досить давно досліджує зазначену проблему [8]. Одночасно він справедливо зазначає, що розроблення цього законопроекту ускладнюється відсутністю концептуальних наукових засад через недолугу кодифікацію його складників – природноресурсового, ландшафтного (середовищезахисного) законодавства та законодавства у сфері екологічної безпеки. Тому вони досі не реалізовані «в частині систематизації, зокрема подальшої кодифікації екологічного законодавства шляхом розробки єдиного кодифікаційного законодавчого акта у формі Екологічного кодексу України». У зв'язку з цим вагоме значення в контексті систематизації вітчизняного природоохоронного законодавства, на думку професора В.І. Андрейцева, має його інкорпорація «у формі видання окремих або спеціально підготовлених тематичних збірок актів екологічного законодавства» [9].

Слушні пропозиції щодо необхідності розроблення і прийняття Екологічного кодексу України з визначенням його структури, а також конкретного місця в системі українського кодифікованого законодавства вносилися професором Г.І. Балюк. На її думку, кодифікація екологічного законодавства має вирішити проблеми його систематизації як «єдиного законодавчого комплексу» [10].

За твердженням О.В. Панченко і Т.Б. Проскура, Екологічний кодекс України матиме серйозні переваги над секторальним екологічним законодавством, зокрема «він вбере в себе увесь діючий нормативно-правовий масив екологічного законодавства та систематизує його, ліквідує логічне протиріччя деяких нормативно-правових актів» [11]. Навряд чи проти цього можна заперечувати, проте, на жаль, зазначене не вирішує всі накопичені проблеми сучасного екологічного законодавства.

Відомий учений у галузі сучасного екологічного права, академік НАПрН України, професор А.П. Гетьман, розглянувши основні наукові напрацювання й досить вагомі теоретичні розробки стосовно форми, структури та змісту кодифікованого акта в галузі регулювання екологічних суспільних відносин, доходить висновку, що більш доцільною формою кодифікації екологічного законодавства є прийняття Кодексу законів України про довкілля [12]. Він аргументує свою точку зору тим, що у сфері екологічного законодавства, як у жодній іншій галузі права, діє розгалужена система кодифікованих законодавчих актів у формі кодексів і законів. При цьому предметом правового регулювання великої частини з них є однорідні групи екологічних суспільних відносин, об'єднаних сферою відповідних природних ресурсів або їх комплексів.

Спроби «примирення» наведених загалом різних за формою і змістом науково-концептуальних засад кодифікації екологічного законодавства запропоновані професором А.К. Соколовою. На її думку, у низці випадків кодифікований акт може мати форму закону без додаткового найменування. «У царині регламентації екологічних відносин можна назвати такими нормативно-

правовими актами Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про тваринний світ», які є системоутворюючими актами як для всієї галузі (перший Закон), так і для певних підгалузей, приміром, фауністичної, атмосфероповітряної тощо» [13]. Проте, з огляду на видову кодифікацію, визнану в теорії права, що наводиться й самою авторкою, йдеться про загальну кодифікацію, за якою утворюється єдиний об'єднаний кодифікаційний акт основних положень, у цьому випадку чинної галузі екологічного законодавства і права, а не про спеціальну кодифікацію, що об'єднує норми окремого правового інституту або кількох правових інститутів сучасного екологічного права.

За всієї відданості концептуальним засадам кодифікації екологічного законодавства у формі Екологічного кодексу, професор П.О. Гвоздик усе ж не виключає можливості його систематизації у формі консолідації. На його думку, численні акти з одного питання можна поєднувати «в один правовий документ, який має бути затверджений законодавчим органом і розглядатися як нове самостійне джерело права, а нормативно-правові акти, на основі яких він виникає, визнаються такими, що втратили силу». Однак, як правильно зазначає сам автор, «новий акт, створений унаслідок консолідації, принципово не змінює змісту правового регулювання» [14], а лише сприяє поліпшенню структурованості чинного законодавства й усуненню дублювання редакційно однакових чи близьких за змістом правових положень, що спостерігається в сучасному екологічному законодавстві.

Можна було б продовжувати розгляд не менш цікавих наукових поглядів і слушних пропозицій щодо систематизації сучасного екологічного законодавства України. Проте навряд чи це надасть суттєвих переваг на користь тієї чи іншої науково-методологічної концепції щодо практичного вирішення розглянутої проблеми.

Доречно нагадати, що проблема систематизації українського екологічного законодавства неодноразово висувалася й на законодавчому рівні. Так, Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затверджені Постановою Верховної Ради України від 5 березня 1998 року № 188/98-ВР [15], які досі є чинними, у розділі «Система екологічного законодавства» прямо передбачають здійснення кодифікації перспективних актів екологічного законодавства, зокрема «наукове обґрунтування, розроблення та прийняття Екологічного кодексу України». Зверталася увага на необхідність вирішення цієї проблеми й у Рекомендаціях парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні, схвалених Постановою Верховної Ради України від 20 лютого 2003 року № 565-IV [16], і в Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року, схваленій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 року № 880-р [17]. Проте в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року [18] уже не ставиться завдання щодо розроблення і прийняття Екологічного кодексу України.

Не можна сказати, що еколого-правова наукова спільнота й законотворча практика не докладали певних зусиль щодо розроблення і прийняття Екологічного

кодексу України. У 2004 році розроблений і внесений на розгляд Верховної Ради України проект Екологічного кодексу України. У пояснювальній записці до проекту зазначалося, що потреба в такому акті тим очевидніша, що чинний Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» фактично вже не відіграє ролі базового закону у сфері охорони довкілля, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в країні.

Крім цього, у вказаній записці підкреслювалося, що до сфери регулювання Екологічного кодексу не входять питання охорони та використання окремих природних ресурсів. Природноресурсові відносини сьогодні досить повно і вдало врегульовані на рівні спеціальних законодавчих актів, у тому числі кодифікаційних законів та інших спеціальних законів, які з урахуванням специфіки кожного природного виду об'єктів природного походження регулюють питання їх охорони, раціонального використання і своєчасного відтворення [19]. Тому співвідношення Екологічного кодексу й чинних природноресурсних кодексів і законів можна розглядати на рівні інтегрованих і диференційованих складників у сфері правового регулювання відносин щодо взаємодії людини й суспільства зі своїм природним оточенням. Незважаючи на те що вказаний проект Екологічного кодексу не прийнятий, він залишається актуальним і може використовуватись для розроблення нового проекту Екологічного кодексу України [20].

Певні спроби розроблення й прийняття Екологічного кодексу приймалися й на міждержавному рівні. Так, свого часу Міжпарламентська Асамблея країн СНД схвалила Модельний екологічний кодекс [21], рекомендований для використання у відповідних країнах. Він став основою для розроблення і прийняття Екологічного кодексу Республіки Казахстан [22]. Проте з відомих причин взаємодії Міжпарламентської Асамблеї країн СНД та українського парламенту він залишився не реалізованим в Україні.

Однак причини уникнення розгляду і прийняття парламентом Екологічного кодексу України протягом майже 20 років є більш суттєвими і глибинними [23]. Основні з них, на нашу думку, полягають у такому: по-перше, натепер дійсно відсутня достатньо обґрунтована науково-методологічна концепція його змістової структури, зокрема щодо співвідношення регулювання природноресурсових, природоохоронних і середовищезахисних відносин; по-друге, невирішеною на доктринальному рівні залишається проблема щодо визначення меж правового «втручання» в закономірності природного функціонування навколишнього середовища; по-третє, об'єктивно неможливим є охоплення надзвичайно різноманітних, розгалужених і специфічних природноресурсових, природоохоронних і середовищезахисних відносин одним, навіть кодифікованим законодавчим актом; по-четверте, незважаючи на більш ніж півстолітній досвід правового регулювання зазначених суспільних відносин вітчизняним законодавством, накопичений правотворчий досвід усе ж є недостатнім для їх урегулювання єдиним кодифікованим законом; по-п'яте, сьогодні не спостерігається достатньо сформований рівень суспільної волі, як наслідок, політичної волі та зацікавленості держави у всеосяжному й ефективному правовому регулюванні взаємодії суспільства зі своїм природним оточенням.

Висновки. Залишаючись переконливим прихильником самостійності (не комплексності) вітчизняного екологічного права [24], вважаємо, що систематизація екологічного законодавства на сучасному етапі розвитку українського суспільства й відповідних суспільних відносин може відбуватися поетапно на двоступеневому рівні, а саме: на першому етапі на рівні прийняття Основ екологічного законодавства України, а на другому – на рівні розроблення і прийняття Екологічного кодексу України. При цьому в певних сферах природоохоронної діяльності й забезпечення екологічної безпеки має тривати розроблення і прийняття спеціальних нормативно-правових актів як на парламентському, так і на урядовому рівнях. Не можна виключати й проведення консолідації однотипних законодавчих актів різних часів у сфері охорони довкілля. Безумовно, це викличе й необхідність відповідного оновлення структури і змісту чинних природноресурсових кодексів і спеціальних законів з переглядом їх природоохоронних складників. Такий підхід до систематизації сучасного екологічного законодавства сьогодні, на наш погляд, є найбільш реалістичним та оптимальним.

Література

1. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ: Алерта, 2009. С. 380–381.
2. Сучасні проблеми систематизації екологічного, земельного та аграрного законодавства України: збірник наукових праць круглого столу. Київ: Обрії, 2011. 238 с.
3. Экологический кодекс Украины: мифы и реальность: материалы международного «круглого стола» г. Киев, 12–13 мая 2005. Киев: 2005; Актуальні питання кодифікації екологічного законодавства України: збірник наукових доповідей учасників «круглого столу» / за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2012; Природноресурсне право в системі права України: збірник матеріалів «круглого столу» 30–31 жовтня 2015 року / за заг. ред. М.В. Шульги. Харків: ТОВ «Оберіг», 2015. 224 с.; Актуальні питання реформування правової системи: збірник матеріалів XIV міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 16–17 червня 2017 року). Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 252 с.; Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного, земельного й аграрного права в умовах євроінтеграції: матеріали «круглого столу» (Харків, 8 грудня 2017 року) / за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2017. 322 с.
4. Шемшученко Ю.С. Актуальні проблеми кодифікації національного та міжнародного екологічного права. Право України. 2011. № 2. С. 4–5.
5. Code de l'Environnement: прийнятий 18 вересня 2000 року. Officiel. 21.09.2000.
6. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). Київ, 2001. С. 70–140.
7. Костицький В.В. Методологічні проблеми кодифікації екологічного законодавства. Філософські, методологічні та психологічні проблеми права: матеріали II Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 31 січня 2009 року). Київ: Київський національний університет внутрішніх справ, 2009. С. 78–81.
8. Андрейцев В.І. Проблеми кодифікації екологічного законодавства України. Правова держава Україна: проблеми, і перспективи розвитку: доповіді та наукові повідомлення на республіканській науково-практичній конференції 9–11 листопада 1995 року м. Харків. Харків, 1995. С. 200–201.
9. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: монографія. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2011. С. 65.
10. Балюк Г.І. Проблеми кодифікації та реалізації екологічного законодавства України. Екологічний кодекс: міфи та реальність: матеріали круглого столу (Київ, 12–13 травня 2005 року). Київ, 2005. С. 6–7; Балюк Г.І. Систематизація екологічного законодавства України: теоретичні основи. Сучасні проблеми систематизації екологічного, земельного та аграрного законодавства України: збірник наукових праць круглого столу 18 березня 2011 року / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2011. С. 14.
11. Панченко О.В., Проскура Т.Б. Кодифікація екологічного законодавства: світовий досвід та українські перспективи. Молодий вчений. 2017. № 3. С. 553.
12. Гетьман А.П. Конституційні засади реформування екологічного законодавства. Тези доповідей та наукових повідомлень учасників всеукраїнської науково-практичної конференції (29–30 червня 2006 року). Харків, 2006. С. 46; Гетьман А.П. Концепція розвитку екологічного права та законодавства як передумова забезпечення національної екологічної політики. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2014. № 1. С. 107–114; Гетьман А.П. Доктрина

науки екологічного права: генеза теоретичних досліджень еколого-правових проблем у ХХ ст. Право України. 2014. № 12. С. 143–154.

13. Соколова А.К. Правові проблеми систематизації екологічного законодавства України. Проблеми законності. 2012. Вип. 120. С. 116–126.

14. Гвоздик П.О. Джерела екологічного права України: монографія. Київ: Алерта, 2012. С. 270–271.

15. Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», затверджені Постановою Верховної Ради України від 5 березня 1998 року № 188/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 38–39. Ст. 248.

16. Рекомендації парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні, схвалені Постановою Верховної Ради України від 20 лютого 2003 року № 565-V. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 25. Ст. 182.

17. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 року № 880-р. Офіційний вісник України. 2007. № 79. Ст. 2961.

18. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року, затверджені Законом України від 21 грудня 2010 року. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 26. Ст. 218.

19. Проект Екологічного кодексу України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

20. Каракаш І.І. Прийняття Екологічного кодексу України як чинника підвищення ефективності правової охорони довкілля. Екологічне законодавство України: стан та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків: Право, 2008. С. 11–14.

21. Модельный экологический кодекс для государств-участников Содружества Независимых Государств: принят на 27-м пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ: Постановление от 16 ноября 2006 года № 27-8. Информационный бюллетень Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ. 2007. № 39. Ч. 1. 69 с.

22. Экологический кодекс Республики Казахстан» от 9 января 2007 года. Ведомости Парламента Республики Казахстан. 2007. № 1. Ст. 1.

23. Мальшева Н., Непийвода В. Соотношение природоресурсового и права и права окружающей среды: новый взгляд на старую проблему. Государство и право. 2007. № 9. С. 31–40.

24. Екологічне право України: підручник для вищих навчальних закладів. / за ред. І.І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. С. 29–31; Каракаш І.І. Щодо однорідності суспільних відносин, які складають предмет і систему екологічного права. Екологічне право України: система та межі правового регулювання: матеріали науково-практичного «круглого столу» м. Дніпропетровськ 25 вересня 2015 року. Дніпропетровськ, НГУ, 2015. 247 с. С. 75–83.

Анотація

Каракаш І. І. Актуальні проблеми систематизації сучасного екологічного законодавства України. – Стаття.

У статті розглядаються нагальні питання систематизації сучасного екологічного законодавства України шляхом проведення його кодифікації. Автор аналізує погляди провідних українських учених-юристів і вимоги законодавства до проведення такої кодифікації. На цій основі пропонується провести її на двоступеневому рівні, а саме: на першому етапі – на рівні прийняття Основ екологічного законодавства України, а на другому – на рівні розроблення і прийняття Екологічного кодексу України. Такий підхід до систематизації сучасного екологічного законодавства сьогодні, на думку автора, є найбільш реалістичним та оптимальним.

Ключові слова: систематизація, інкорпорація, консолідація, кодифікація, екологічне законодавство, екологічний кодекс.

Аннотация

Каракаш И. И. Актуальные проблемы систематизации современного экологического законодательства Украины. – Статья.

В статье рассматриваются актуальные вопросы систематизации современного экологического законодательства Украины путем проведения его кодификации. Автор анализирует взгляды ведущих украинских ученых-юристов и требования законодательства относительно проведения такой кодификации. На этой основе предлагается провести её в двухступенчатом уровне, а именно: на первом этапе – на уровне принятия Основ экологического законодательства Украины, а на втором – на уровне разработки и принятия Экологического кодекса Украины. Такой подход к систематизации современного экологического законодательства в настоящее время, по мнению автора, является наиболее реалистичным и оптимальным.

Ключевые слова: систематизация, инкорпорация, консолидация, кодификация, экологическое законодательство, экологический кодекс.

Summary

Karakash I. I. Problems of systematization of the modern environmental legislation of Ukraine. – Article.

In the proposed article, topical issues of systematization of the modern environmental legislation of Ukraine through its codification are considered. The author analyzes the views of the leading Ukrainian jurists and the requirements of the legislation regarding such codification. On this basis, it is proposed to conduct it at a two-level level, namely: at the first stage – at the level of adoption of the Fundamentals of Environmental Legislation of Ukraine, and at the second stage – at the level of development and adoption of the Environmental Code of Ukraine. This approach to the systematization of modern environmental legislation is currently, in the opinion of the author, the most realistic and optimal.

Key words: systematization, incorporation, consolidation, codification, environmental legislation, environmental code.